

No és aixó senyores i senyors - Levante de Castelló - 04/05/2017

6. | JUEVES, 4 DE MAYO DE 2017

Levante EL MERCANTIL VALENCIANO

Opinión y participación

NO ÉS AIXÓ SENYORES I SENYORS



TRIBUNA
Consol Aguilar

Catedràtica del Departament d'Educació
de la Universitat Jaume I de Castelló

Fa vint-i-cinc anys va nèixer la Universitat Jaume I. Una universitat Pública que als seus Estatuts es posiciona per una educació crítica, inclusiva, igualitària i lligada a la realitat valenciana. Una Universitat lligada als valors humanistes, a la formació d'una ciutadania crítica i democràtica. **Giroux** defensa (1997), que cal vincular l'ensenyament i l'aprenentatge amb formes de capacitat personal i social que advoquen per formes de vida comunitària que estenguen els principis d'igualtat, justícia i llibertat al major nombre possible de relacions institucionals i vitals. Aquest enfocament imprescindible en qualsevol universitat democràtica, es troba greument qüestionat: externament i interna.

Externament per una ideologia educativa neoliberal que entén l'educació com un procés industrial. Aquesta situació ha estat llargament investigada des de l'educació. Un dels darrers crítics educatius, **Loris Viviani** (2011), evidencia les dissonàncies que poden anul·lar el potencial crític i transformador de les organitzacions educatives crítiques, denunciant el procés d'infiltració del nou imaginari social neoliberal que obliga a la ciutadania a actuar de manera individual, destacant que a la vegada que es desintegra progressivament la relació entre educació i emancipació, la formació serveix per mantenir tranquil·la la població, mentre atomitza a les persones i ens ensenya competitivitat en lloc de solidaritat. L'educació, palesa, esdevé una inversió subjectiva per augmentar el patrimoni de competències que cal consumir, i

el coneixement es re-conceptualitza segons els valors dominants en el capitalisme global. Aquestes competències (objecte de consum) es converteixen en un filtre perquè, al seu torn, s'adrecen a persones amb alts nivells educatius (elit, rendible en un mercat que considera el coneixement com a nucli de la producció) i baixos nivells educatius (que generen ciutadans-es amb poques probabilitats de sortir d'aquesta situació donada la seva baixa qualificació, encara que també consumeixen educació).

Des de la globalització de la comunicació Viviani ens recorda que es plasma una monocultura planetària que porta a la passivitat, al pensament únic i a la naturalització del criteri econòmic sobre la vida humana, tot allò material i immaterial es torna susceptible de privatització, empaquetament i venda per obtenir guanys. El concepte de governança és important per entendre com tot això afecta el teixit social comunitari, donat que representa un neoliberalisme que genera exclusió.

Aquest autor, seguint **Gelpi** (2008 i 2009), remarca que, si d'una banda, es fan constants crides als drets humans i als valors universals, de l'altra, s'utilitza la repressió, quan els/les exclosos reivindiquen aquests drets i valors i assenyala les dinàmiques d'aquesta particular democràcia -dos pesos, dues mesures-, que es reproduïxen en tots els nivells. Aquesta gestió neoliberal de l'educació es basa en un criteri de qualitat associat als conceptes de rendiment, eficàcia, eficiència, excel·lència i, finalment, amb la consideració de l'organització del sistema educatiu com una empresa competitiva. Viviani a més evidencia que s'ha produït una reconstrucció discursiu-ideològica, una aplicació de criteris empresarials que no poden adaptar-se a la situació educativa i una avaluació que

considera els dispositius d'avaluació com "tècniques neutres de control d'objectius, que també són objecte de consens "quan són" criteris mercantils de control que disciplinen la pràctica i el funcionament de les institucions educatives". La reconceptualització lingüística de la nostra universitat (ara no tenim "personal", tenim "recursos humans"; no tenim "estudiantat", tenim "clients...") s'ha convertit en una transformació que va més enllà del llenguatge, perquè es una conversió ideològica del significat de l'educació, de la universitat, perquè l'educació mai és neutra, el model educatiu sempre va lligat a un model de societat.

Viviani ens alerta que els resultats de les avaluacions és presentat com si fos un criteri de "qualitat" quan, en realitat, és un negoci. No s'equivoca, el model d'avaluació de moltes de les universitats de l'estat, també de la nostra, segons un metaestudi publicat en 2016 (una anàlisi de 97 estudis -uns dels darrers de la Stanford University-, que han estat citats en el temps com a evidència de l'eficàcia de les avaluacions dels estudiants) mostra una correlació de zero entre l'aprenentatge i les avaluacions del professorat per part de l'alumnat, és a dir l'avaluació no aprofita per a res. A més es penalitza la innovació educativa donat que l'avaluació es centra en una anàlisi quantitativa, deixant fora la qualitativa i totes aquelles noves opcions metodològiques lligades a l'avantguarda educativa. En el cas de l'avaluació de la innovació educativa que generem, a més, es confon la innovació educativa amb la investigació educativa (des d'una visió reduccionista, simplista i perversa del que és la innovació educativa), que no valora, ni avalua les transformacions educatives reals implementades en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Així mateix Viviani denuncia els procediments burocràtics denunciant que l'organització i la gestió de l'educació s'han tornat més importants que l'educació en si mateixa, ara no hi ha debat sobre educació i l'única realitat important és la gestió de l'educació des de criteris administratius. Cal remarcar que en aquesta transformació neoliberal no es considera l'empobriement del pensament, ni la precarietat del discurs ètic, evidenciats en els diversos fóruns que denuncien la universitat neoliberal.

Internament la Universitat Pública, la nostra també, té una responsabilitat important per assumir sense cap qüestionament aquesta distorsió de l'educació democràtica des d'un sistema educatiu credencialista i gerencialista, que ha transformat les titulacions en moneda de canvi, i que ha oblidat el veritable sentit de l'educació. Una universitat democràtica es concep com un centre d'investigació, docència, disseny i intervenció compromès amb la realitat que investiga i des de la que genera coneixement i, consegüentment, la comunitat universitària, s'entén com un agent de canvi social des d'una veritable revolució del coneixement científic i acadèmic, que ha d'estar lligat, a més, a les urgències socials (**Manzano-Torrego**, 2009). Així podria ser la nostra Universitat, ho recullen els nostres Estatuts, però cada vegada ens trobem més lluny del que somniarem quan els redactarem. Un somni que, per uns anys, es va transformar en una realitat vital, bellíssima, humanista. Estime la meua universitat i per això no em sent representada per totes aquelles persones i accions educatives que defensen una universitat reconvertida en una empresa competitiva i amb uns criteris que han deixat de ser educatius, passant a ser criteris mercantils de control. Cal recordar més que mai el nostre somni, defensar la seua validesa, i dir que no era aixó senyores i senyors. No era aixó.